

Utbrytningar i skånska

Uppsala universitet & Göteborgs universitet

I svenskt standardspråk förekommer enbart utbrytning med *som*-inledda bisatser, varvid *som* kan strykas om det inte är bisatsens subjekt som har brutits ut. I skånska dialekter förekommer också utbrytning med *som*, i likhet med standardsvenska, men till skillnad från standardsvenska kan *som* utelämnas även när subjektet är utbrutet (vilket också är vanligt i danska dialekter, se Pedersen 2014: 323) Därutöver finner man också utbrytning (eller konstruktioner som starkt påminner därom) där bisatsen inleds med:

- (*som*) *att* (se Bergman 1941, Lombard 1945, Håkansson 2020)
- *där* (*som*) (se Åkerlund 1979)
- *här* (*som*)
- *å/och*
- *såsom*

Ytterligare variation rör det expletiva ledet i utbrytningskonstruktionen, som kan vara *det*, *där* eller *här*. Några belysande exempel ges nedan.

1. där e ingen kann ria på dåmm (Braun 1969: 25)
2. de va hon där starta affären (Åkerlund 1979: 522f)
3. Där va tre store trä å blåste åmko´ll. (Egendom, s. 8, Ejskær, s. 115)
4. de va säkkstifira ad ja komm did (Braun 1969: 22)
5. Där e itt par fålk här inge, såsom har fåd pennisjon. (Egendom, s. 6)

I vårt föredrag presenterar vi en undersökning av skånska utbrytningsliknande konstruktioner där vi fokuserar på strukturella och pragmatiska aspekter, och jämför dessa med liknande konstruktioner i andra dialekter, både svenska och danska. Undersökningen rör bland annat eventuella korrelationer mellan det expletiva ledet, det utbrutna ledet och valet av bisatsinledare. Vi kommer också att diskutera några svårigheter rörande kategorisering av utbrytningsliknande konstruktioner.

Litteratur

Litteratur och arkivmaterial presenteras i detalj vid föredraget.